

mysteriis Aegyptiorum cognoscendis intentus. Quem ut Cinna comperit longe alium a ceteris esse philosophis, angustiis iis atque ieunis, brevi sibi eum cum arctissimo familiaritatis vinculo adiunxit. Insidebat in animo senis forma quaedam eximia humanae vitae ad paecepta rationis componendae, eratque doctrina cum dicendi copia et suavitate coniuncta. Quibus de rebus etsi magna esset admiratio adolescentis, stupor tamen longe maior iniicebat ore senis ad ingentem tristitiam composito. Itaque saepe in eo fuit ut ex ipso quaereret causam moeroris, suumque animum aperiret.

Forte vespere, quum, remotis arbitris, uterque in peristylio constitisset in mare porrecto, apprehensa manu senis, adolescentis acerbitalis sua virus evomuit, atque:

Hoc - inquit - vitae taedium mihi causa fuit consulendi philosophos. Te fortuna obiecit meae interpretem vitae; qui nisi meipsum mihi revelaveris, spem omnem ademeris, parem huic officio praestando quemquam futurum.

Cui Timon, diu aequor intuitus imminente luna splendescens:

Notastine - inquit - avium huc a nigris septentrionibus commigrantium agmina? Quid hiemantes in Aegypto quaerant ignoras?

Nempe lucem et calorem.

Hominis quoque mens expedit lucem, quam sola gignit veri inquisitio atque investigatio; ab eodemque calor quaeritur, qui est idem atque amor. Sed inter homines et aves hoc maxime interest, quod his iter ad felicitatem cognitum est atque paratum; illis agitur vita perpetuis curis et anxia dubitatione tristissima.

Ita plane. Verum quid causae est cur tranquillae vitae degendae viam homines nullam inveniant?

Quandiu pietas in deos altis stetit fixa radicibus, animorum quietus et pla-

catus status erat. Postquam vero, deorum opinione sublata, religioni, quasi lucernae humore defectae, philosophiam suffecrunt, nulla pars relicta est vitae beatae. Plerique enim, ut scis, philosophorum greges, quum Romae, tum Athenis, nihil cognosci, nihil sciri posse contendunt, omnemque veritatem in profundo esse demersam; quos equidem non expetitae tranquillitatis, sed maxima perturbationis esse autores existimo. Ita fit ut, protensis manibus, per anfractos obscurissimos temtemus egressum.

— Neque adhuc invenisti?

— Mihi quidem tentata res est; non tamen ausu feliciore quam tuo. Num quum animi securitatem tu in corporis voluptatibus, ego in cogitatione quaerem, caliginem in qua versamur neuter discussit. Nec te solum angi putandum est, sed in te aegrotare animam mundi. Quam multo abhinc tempore opinionem de diis immortalibus abiecisti?

In nostro quidem populo deorum cultus religionumque sanctitates existunt in dies maiores; neque enim iis repudiantur, quorum ex Aegypto atque Asia ingens fuit quotidie multitudo. Verum infinita illa ratio superstitionis nemini probatur, nisi forte olitoribus urbem petentibus, quos novi solos infelicitatis expertes. Iam vide, utrum vivere an mori sit optabilius.

Eccui exploratum est, exutis corporibus, quae fata nos maneant?

Plane mihi videris non aliter sentire ab iis philosophis, qui de omnibus dubitantes quasi noctem quandam rebus offundunt.

(Ad proximum numerum)

IMPRIMATUR: Fr. A. ZAMPINI. Ep. Porphyreonen.,
Vic. Gen. Civitatis Vaticanae.

Dr. JOSEPHUS FORNARI, Moderator, Sponsor.

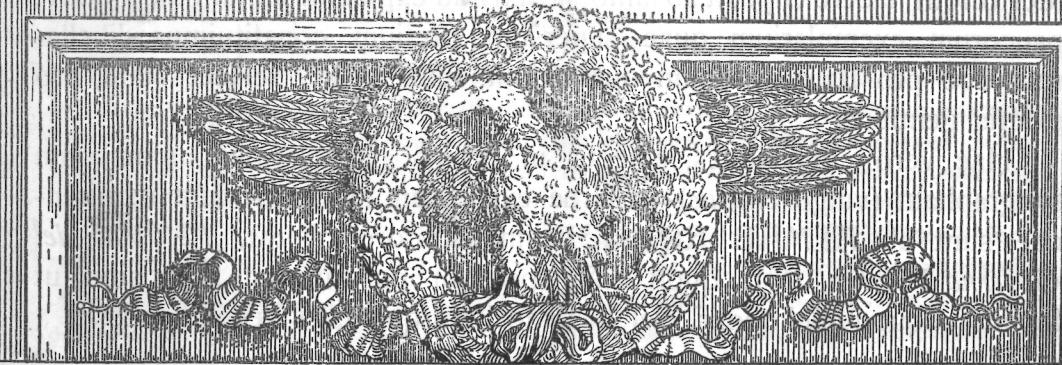
TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS

ALMA ROMA

QVID QVID NON
POSSIDET ARMIS
RELLIGIONE
TENET

Per.
Lat
011

C. DEL VECCHIO.

SINGULIS MENSIBUS EDITUR TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS

Nuperrime prodit

JOSEPHI FORNARI opus, cui titulus:

COMMUNIA VITAE

Phrases et formulae ad latina colloquia instituenda.

Editio altera locupletior.

Venit libell. italic. 8; quibus addenda erunt libell. 0,50 in Italia; libell. 1 apud exteris nationes, pro transmissionis expensis.

Praeterea

Apud Commentarii Administratorem venumdantur eiusdem auctoris Mile-siae fabulae latine scriptae scenisque accommodatae apud ephebea facile agendis:

FRIDIANUS-FRANCISCULI PRANDIUM

Singulae pretio italic. libell. 2.

(*Iis vero qui extra Urbem hos libros mitti iubeant, addendum erit publici cursus pretium, iuxta normam libell. 0,60 pro singulis exemplaribus.*)

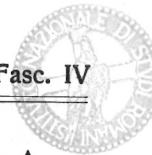
Pro lectoribus novisque sociis, qui **integram ALMAE ROMAE collectionem** habere cupiant ab anno MCMXIV ad expletum annum MCMXXXIV, paucorum exemplarium quae supersunt pretium constituimus libellorum 500 pro Italia; pretium duplicatum, libell. italic. scilicet 1000, pro exteris gentibus.

Hae vero collectiones, adiecta in litteris pecunia per nummariam syngrapham (vulgo *chèque*) in Urbe exigendam, *recto tramite* requirendae sunt ab **ALMAE ROMAE** administratore (*Roma, 12, Via del Governo Vecchio, 96*): quod enim pretium positum est, non sinit ut foenus aliquod bibliopolis, vel mediatoribus quibusvis rependi possit.

Ann. XXII

Romae, Mense Aprili MCMXXXV

Fasc. IV

ALMA ROMA

LATINITATIS PRAECONIUM SINGULIS MENSIBUS EDITUM

Pretium subnotationis an. MCMXXXV est pro Italia libell. 15; pro ceteris nationibus summa italicas lib. 30 exaequias; ante solvendum rectoque tramite mittendum ad IOSEPHUM FORNARI doctorem Romam, Via del Governo Vecchio, 96.

PRO IOANNE FISHERO ET THOMA MORO¹

Beatissime Pater,

Hieromartyres magni Ioannes Fisherus et Thomas Morus, pro quorum canonizatione sollemni huius Apostolicae Sedis ritu celebranda dicturi sumus, non solum nobilissimi martyrii et vitae sanctitatis admiratione, verum etiam rerum gestarum et doctrinae fama omnium animos iam pridem ad se converterunt. Ioannem Fischerum, Episcopum Roffensem, quo nihil aut doctius aut sanctius, teste Sandero, Anglia protulit, Pontifex Paulus III ad romanam purpuram quum illum eveheret, merito praedicavit sanctitate conspicuum, doctrina celebrem, aetate venerabilem, Angli Regni ac totius ubique Cleri decus et ornamentum: Thomam vero Morum, Fisheri aequalem atque amicissimum, probatissimis operibus editis et advocationis primum, dehinc munera publicorum perfunctione praclarum, ut virum amoenissimi ingenii et varia doctrina excultum,

theologum, philosophum, iuris consultum, oratorem, poëtam, historiae et graecae latinaeque linguae peritissimum, celebrant omnes uno ore aevi sui scriptores. Quamobrem si singula ad utriusque vitam et gloriosum martyrium pertinentia persequi vellemus, enimvero oratio nostra fieret prolixior, atque Tua et huius amplissimi Senatus tempora, Beatissime Pater, longius, quam par est, moraremur. Igitur quoad eius fieri potest paucissimis cuncta studebimus absolvere.

Ioannes Fisherus, honestis parentibus ortus Beverlaci in Anglia ex dioecesi Eboracensi anno 1469, vix septemnis patre orbatus, prima litterarum rudimenta a pio quodam sacerdote habuit, ac deinde Cantabrigiensem Academiam ingressus, liberalibus artibus, dialecticae ac philosophiae, mox graecae atque hebraicae linguae tam impense vacavit, ut triennio post doctor renuntiatus, inter procuratores Academiae regendae adlegeretur. Sacerdotio auctus, Theologiae addiscendae tanto studio operam dedit, ut summa omnium gratulatione laurea donatus, brevi post doctissimis Europae theologis accenseretur.

¹ Peroratio ab Auctore habita in S. Consistorio d. 1 huius mens. Aprilis.

Quum porro eius fama longe lateque percrebusset, Margarita, Henrici VII regis mater, Fisherum selegit, qui suis et familiæ confessionibus excipiendis praeesset.

Quo in munere tantam apud Regem aestimationem sibi comparavit, ut plura ad opera misericordiae exercenda et ad duo magnifica in Academia Cantabrigiensi Collegia, unum Servatori, alterum Sancto Ioanni Evangelistae dicatum, instituenda Reginae suadere potuerit. Itemque theologiae cathedras Cantabrigiae unam, Oxonii alteram, et plures graeci atque hebraici idiomatis fundavit, instaurata prius Cantabrigensi studiorum Universitate.

Humanis divinisque disciplinis doctissimus, eximia virtute praeclarus, totius Angliae Episcopis carus atque acceptus, ab Henrico VII Episcopus Roffensis anno 1504 designatus, confirmatus est litteris apostolicis a Iulio II Pontifice Maximo.

In dioecesis regimine eximia effulsit prudentia, labori non parcens in singulis paroeciis invisendis, caritateque aestuans in hereticis confutandis, Lutheri praesertim conatibus Angliam pestifera doctrina inficere cupientis, acerime restitit. Divini praecepti memor atque apostoli monitum continuo mente recolens, non solum assiduus erat in precibus, sed corpus suum abstinencia, ieuniis, ciliciis castigabat. Pro fide catholica tuenda praesertim contra Lutherum multa eaque insignia scripsit opera, quorum nonnulla edita fuere, plurima dispersa, vel ab adversariis combusta.

Totam vitam sapientis meditationem esse mortis Ethnici quoque agnovere: Ioannes noster, ne unquam illius memoria animo suo excideret, tam in altari in quo celebrabat, quam domi in mensa, aliquius mortui calvariam collocari iussit: aiebat mortis memoriam nunquam videri importunam. In pauperibus atque aegrotantibus invisendis ac succurrentis prae-

cipua ei cura erat. In aedibus ac tuguriolis fumo oppletis ipse tribus vel quatuor horis continua manebat persaepe infirmis atque ope indigentibus consolandi, praeposito domus sua mandans, ut cibos eis delicatores transmitteret.

In hospitibus autem excipiendis huminissimus, iucundus, ac benevolentissimus esse solebat; merito aegrotorum medicus, claudicantium baculus, viduarum defensor et patronus, pupillorum tutor, peregrinorum et iter facientium hospes habebatur.

Sermone mansuetus, temperatus, modestus; at in rebus ad Deum et Ecclesiam pertinentibus, quas tunc temporis quidam perturbare cooperant, praeter consuetudinem vehemens, intrepidus atque heroic fortis erat.

In divortio quod Henricus VIII ab uxore Catharina cupiebat oppugnando, Ioannes Fisherus admirabilis animi fortitudine fuit, et coram Pontificis Legatis, praesente ipso Rege, affirmare non dubitavit, matrimonium Catharinae cum Rege, usquequa legitimum, nulla humana potestate dirimi posse.

Thomas Morus, paulo post Fisherum anno 1478 natus, patre Ioanne advocate, et matre Agneta Graunger, sub rigida patris custodia atque educatione, docilis puer, obediens amabilisque exstitit: vivido a pueritia enituit ingenio, et vix adolescens apud Cardinalem Ioannem Morton magnam aestimationem sibi comparavit. Primum scholas divi Antonii celebravit, ac deinde a Cardinali Morton ad studiorum Universitatem Oxfordensem missus, per illustribus Thoma Linacre et Guillelmo Groscyn docentibus, sedulo litteris aliisque disciplinis dedit operam. Paternae voluntati obtemperans, Londonum revertit vacaturus forensibus studiis, et paulo post magna cum laude advocatus fuit renuntiatus; quo in munere exercendo diligentia et virtute mirum in modum eminuit. Eximia pietate et religionis

doctrina funditus enutritus, religiosum vel sacerdotalem statum amplecti cogitabat, sed confessarii consiliis ductus, laicus remansit.

Octo supra viginti agens annos, Ioannam Colt duxit uxorem, ex qua quattuor habuit liberos Margaritam, Caeciliam, Elizabeth et Ioannem. Uxore Ioanna vix quinque post annis vita functa, quo liberos melius curare posset, viduam Alicem Middleton duxit, quacum iugiter vixit mira concordia.

Anno 1523 Thomas sibi suisque domum apud colles Thamensis construendam curavit, quae domicilium musarum et omnium virtutum fuit; oratorium in ea instituit atque bibliothecam posuit, ibique una cum suis et propinquis artium litterarumque studio et pietate vitam transibat, atque « ad amicitiam natus factusque » benevolentissime excipiebat amicos. Praecipua eius cura erat sancte erudire liberos et nepotes. Liberalium artium studiosus atque humanis divinisque litteris doctissimus, plura scripsit ad veritatem tuendam et ad virtutem pietatemque fovendam, Celebris eius *Utopia* inter classica recensetur opera.

Sed alia non minoris momenti habentur, videlicet: *Responsio ad convicia Martini Lutheri congesta in Henricum VIII*; *Expositio Passionis Domini*; *Quod pro fide mors fugienda non est*; *Precatio ex Psalmis*; *De quattuor novissimis*; *Dialogus circa cultum imaginum et reliquiarum*; *Dialogus contra pestiferam Lutheri et Tyndali sectam*; *Dialogus consolationis in tribulatione*; *Dissertatio epistolaria de correctione Vulgatae Novi Testamenti*; *Tractatus de Communione eucharistica et spirituali*; *Oratio pro animabus*, atque alia, et plurimae epistolae, in quibus non nisi fidem ac religionem, praecipue contra novatores, invicte defendit.

Quadragesimum circiter aetatis annum agens publicis negotiis tractandis adhiberi

coepus est: ac primum anno 1516 legatus in Belgas est missus; anno 1517 alia munera exercet; anno 1518 in privatum Regis Consilium adsciscitur; deinde Orator – (qui Anglica lingua *Speaker*) – in Consilio publico, Cancellarius Civitatis Lancastrensis; denique ab Henrico VIII rege, tamquam praemium summae qua apud Eum gaudebat aestimationis, anno 1526 totius Angliae Cancellarius renuntiatus est. In muneribus obeundis eximia fide ac diligentia refulsi, et quo plus dignitate, auctoritate honoribusque extollebatur, eo magis modestia, integritate, humanitate et patientia iugiter admirabilis exstitit.

Quum autem Henricus, insano erga Annam Bolenam captus amore, omnibus rebus vellet, ut Catharina sibi non legitimate matrimonio coniuncta declararetur, de divortio pluries Thomam interrogavit; qui non dubitavit suam aperire sententiam contra Regis desideria, nimirum pro matrimonii cum Catharina contracti validitate. Nec minus strenue Thomas opugnavit Henrici conatus, cupientis supremum se Ecclesiae Anglicanae caput et haberi et appellari.

Hinc ira et grave Regis odium in eum, qui postquam perspexit Regem obstinato esse animo cum Anna Bolema nuptias ineundi, ne quid contra Dei atque Ecclesiae leges agere cogeretur, summo magistratu se abdicavit.

* *

Nam quid ego, Beatissime Pater, de nobilissimo utriusque martyrio deque causa martyrii memorem?

De qua quum recitato Decreto hieromartyres nostros de more collaudares, tam multa eaque praeclara Ipse dixisti, tanta sententiarum gravitate et copia splendidissimae orationis ornata lumenibus, tam apte ad causam, tam accommodate ad utriusque personam, ut quivis

vel doctissimus, nedum ego vix tinctus his litteris, ab ulterius dicendi facultate deterreatur.

Ne tamen officio et gratissimo demandato nobis muneri defuisse videamur, pro re pauca loquar.

Satis omnibus exploratum compertumque est, Henricum VIII, Angliae Regem, luxuria diffluentem et insano Annae Bolenae, perditae mulierculae, amore captum, Catharinam uxorem legitimam, cum qua annos viginti vixerat, liberis ex ea quinque susceptis, repudiasset. Repudii causa ad Sedem Apostolicam delata, diu matureque discussa die 23 martii anno 1534, Clemens VII, lata sententia primi matrimonii cum Catharina confirmavit validitatem reiecitque secundas nuptias cum pellice initas. Ea propter gravius ira Regis exarsit contra Catharinam eiusque defensores, quos inter iam praecelluerat Episcopus Roffensis. Primum igitur poenis gravissimis edixit, ne quis in posterum Catharinam reginæ nomine vel uxoris donaret: deinde legitimas cum Anna initas nuptias legitimaque successionem regiam ex ipsa Anna Bolena declaravit, insimulque ad ipsam successionem regis confirmandam iusiurandum statuit. Deinceps primatum in spiritualibus sibi soli, ut Summo Ecclesiae Anglicanae Capiti, vindicavit, omni potestate et iurisdictione in Anglos et Hibernos Pontifici Romano in perpetuum dempta: atque in negantes poenâ laesae maiestatis decretâ. Immo ipsum *Papæ* vocabulum odio ita prosecutus est, ut nullus Romanorum Pontificum vocaretur *Papa*: mandavitque ut capititis damnaretur, si cuius in libro vel solum nomen *Papa* non deletum extaret.

Episcopus Roffensis, qui matrimonii Henrici VIII cum Catharina validitatem coram ipso Rege defenderat, iuramento profiteri abnuit nuptias cum Bolena problemque inde susceptam legitimas esse; quam ob rem in carcerem coniectus est.

Ad Ioannem in vincula datum Rex interdum misit episcopos et proceres quosdam laicos, qui illi suaderent ne obstinato animo iusiurandum recusare pergeret; sed frustra omnino; quippe Beatus noster tanta fuit animi constantia, ut nec carceris foetore, nec verborum blanditiis et illecebris a recta sententia et proposito dimoveri potuerit.

Privilegio dignitateque episcopali spoliatus, apertissime declaravit Regem nullo modo esse caput Supremum Ecclesiae Anglicanae; quare capitis fuit damnatus.

Nec minus strenue Thomas Morus nuptiarum Regis cum Catharina validitatem et Romani Pontificis in universa Ecclesia principatum defendit; qui, ut supra retulimus, ne quid detrimenti conscientia sua caperet, officium tantæ auctoritatis una cum maximis emolumentis dimittere ac perdere non dubitaverit. Recolenti Norkolf: « Indignatio Principis mors est », firmiter et prompte Thomas respondit: « Nihil aliud praeterera, mi domine? Inter vos et me non aliud intercedit discrimen, nisi quod ego hodie, vos cras moriemini! » Omnimodis tentationibus rationibusque humanis heroica fides et tentata fuit et probata: sed nec rationes una cum lacrimis uxoris, nec affectus tenerrimus filiae Margaritae eiusque fletus ac lamentationes, nec omnium bonorum suorum publicatio, nec virorum benevolorum et praestantium argumenta, nec adversariorum contumeliae ac minae, nec extrema paupertas familie sue, nec carceris foeditas ac saevitia, nec fames nec persecutio, nec mors eum removere a proposito atque conturbare potuerunt.

Silentio praeterire non possumus quae Thomas Morus capititis damnatus respondit Iudicibus extollentibus publici Anglicani Consilii, Episcoporum et nobilium totiusque Nationis Regis voluntati assentientium, auctoritatem: « Acta ac Decreta — inquit —, quorum vi damnor, non

minus Dei legibus quam Ecclesiae iuribus sunt contraria, quibus nemo, ne regia quidem dignitate praefulgens, potest sibi adrogare ius potestatemque, soli Romano Pontifici in universam Ecclesiam competentem ». Habere se pro sua sententia oecumenica Concilia abhinc amplius mille annis usquedum celebrata, quae publici Anglicani Concilii nova dogmata reprobarent, quin quereret, quibus illud tunc temporis componeretur. Fedifragis Episcopis posse se singulis centenos opponere, eosque in sanctorum album relatos, et Anglorum nobilitatem procul dubio cum origine praeclaram, tum opibus et egregie factis esse conspicuam, sed ne comparari quidem posse cum excelsa illa martyrum et sanctorum nobilitate, quae tota sibi plauderet et consentiret. Denique Angli regni potentia quae obiceretur non minorem esse Galliarum, Hispaniarum, Italiae, atque omnium Christianae reipublicae regnorum, quae novis Britanniae rebus adversarentur. Addidit augurium caritatis plenissimum: « Quemadmodum, — inquit, — Sanctus Paulus, qui se sancti Stephani percussoribus adiutorem praebuerat, nunc cum glorioso martyre vivit in Christo, ita vos auguror atque ex animo opto, quum e vita excesseritis, possitis in caelum pervenire, ubi una tecum beati aevo sempiterno fruamini ».

* *

Iam vero quae in ipso mortis articulo sequuta sunt quis, vel tantum memoria recolendo, temperet a lacrymis?

Ioannes Fisherus, in theatro consistens, sic populum allocutus est: « Christiani fratres! ecce hic prodeo pro Ecclesiae Catholicae fide moriturus. Deo autem me sustentante, hactenus valde praesenti animo fui: nullam neque trepidationem, nec mortis horrorem persentiens. Quare vos omnes rogo ut me precibus vestris ad Deum fusis adiuvetis, ut in ipso mortis

articulo sine ulla vacillatione firmus et in fide catholica constans permaneam: de reliquo, ego pro meo quantulocumque officio Deum immortalem pro infinita bonitate sua et clementia obtistor, ut Regem, regnumque hoc salvum et incolume conservet, ipsique Regi sanum et salutare consilium in omnibus suppeditet ac suggerat ».

His atque aliis id genus magna animi alacritate, decora venerandaque gravitate, animo laeto et iucundo atque firma claraque voce prolatis verbis, genibus flexis alias ad Deum fudit preces, quas inter hymnum « Te Deum », et psalmum « In te Domine speravi ». Hinc vir sanctus et innocens, manibus et corde in caelum sublatis, collo super trabem positio, carnicifici obtulit caput.

Thomas autem die 6 iulii 1535 summo mane monitus Regis iussu hora nona capitalem sententiam executioni mandatum iri, Regi gratias egit, et passionem Domini continuo meditans, tamquam ad festum properans e carcere exivit crucem manibus gestans, atque oculis in caelum sublatis, plenissime sui compos ad patibili locum pervenit. Ibi universo populo spectanti atque audienti confessus est « mori se in Ecclesia et pro Ecclesia catholica non minus Regis quam Dei fidelem servum ».

Deinde genibus flexis pientissime recitavit psalmum « Miserere »; quo dicto surrexit laetitia perfusus et carnificem veniam poscentem amplexus, eidem dixit: « Tu mihi eiusmodi tribuis beneficium, quo maius ab homine mortali mihi reddi nullum potuerit ». His dictis, magna animi alacritate carnifici obtulit caput. Et ita, quemadmodum paucis ante diebus Ioannes Fisherus, Thomas quoque Morus, pro sanctitate christiani coniugii, pro Romani Pontificis primatus praerogativa ultimo supplicio damnatus, fortissime mortem oppetiit.

Fortunati ambo! si nihil illustrius, nihil sanctius, nihil martyrio pro Christi fide et doctrina nobilis caelo receptos heroes atque aeternâ beatitate perfruentes «nulla dies unquam memori Vos eximet aeo!»

Merito igitur Sanctitas Tua a. d. IV Idus februarias proxime elapsas decrevit: «ita evidenter constare de martyrio et causa martyrii beatorum Ioannis Fisher et Thomae Mori, ut concessa a signis seu miraculis omnique alia opportuna et necessaria dispensatione procedi posset ad ulteriora»; atque in sequenti Decreto postmodum edito pronuntiavit: «Tuto procedi posse ad eorum canonizationem». Quapropter, beatissime Pater, ad Sanctitatis Tuae pedes prostratus, nomine Archiepiscoporum, Episcoporum Angliae, Caledoniae, Hiberniae, et totius Imperii britannici atque Americae Septentrionalis, nomine Seminariorum, Studiorum Universitatum, Collegiorum atque innumeralium tum sacerdotalis tum laicalis ordinis Christifidelium, quorum postulata Ioannis Fisher et Thomae Moro admiratione virtutum non minus quam devotione erga Beatitudinem Tuam redundantia iampridem ad hanc Apostolicam Sedem delata sunt, supplici oratione mea et prece te rogo atque obtestor, Pater Sanctissime, ut quos pia Mater communis sancta per orbem terrarum Ecclesia, quos Decessorum Tuorum auctoritas ut veros Christi martyres iamdiu veneratur et colit, Eos quater centenario ab eorum obitu vertente anno, in album Sanctorum sollemnibus huius Apostolicae Sedis ritu et caeremoniis quantocius digneris adscribere.

AUGUSTUS MILANI

S. Consistorii Advocatorum Decanus.

Semita certe
Tranquillae per virtutem patet unicae vitae.
IUVENAL.

EX AMERICIS

Respublica Argentina in inferiore America pacifera.

Tristissima hac tempestate, qua pacis omnibus gentibus communis fundamenta ubique ex imo commoveri videntur, supremis populorum moderatoribus nihil magis cordi est, quam ut vincula amicitiae cum aliis nationibus, finitimis praesertim, arctius constringant; ad hoc suscepta a legatis vel regni administris itinera ad pactiones conficiendas de pace, de commercio, vel de limitandis aut non capiendis armis.

Quod in praecipuis Europae civitatibus perficiunt ii qui praesunt, etiam in America Meridionali contendit gerere excellentissimus exercitus imperator Augustinus Justo, Reipublicae Argentinae Praeses, qui abhinc paucis diebus tertium ab inito mandato annum feliciter explevit, civibus etiam ex alienis politicis factionibus plaudentibus.

Dux noster, vertente anno MCMXXXIII, amicitiae augendae gratia ad Brasiliannam Rempublicam se contulit, non priuatus civis, sed tamquam magistratus, magno apparatu, ingenti navi «Moreno» omnium maxima argentinae classis, comitantibus delectis ex nobilitate viris. Impossibile dictu est qua humanitate, quibusve aestimationis signis in civitate Rivi Ianuarii, Brasilianorum capite, amplissima legatio argentina a reipublicae Praeside Getulio Vargas, a magistratibus, ab exercitu, a civibus omnibus excepta fuerit.

Praeses eiusque comites nonnullas illius reipublicae urbes inviserunt, ubique magna populorum frequentia atque affectione circumdati. Omnes Argentinam ad caelum extollere, eius praeclera gesta mirari, illustres viros honorare, pacem et amicitiam inter duos populos inconcussam

atque aeternam proclaimare! Quo strictiori vinculo Brasiliani et Argentini copularentur, uterque Praeses praestantissimas pactiones per ministros cancellarios conclusit.

Foederis complendi necnon, ut aiunt, visitationis retribuenda causa, mense maio, quo tempore Argentini festa anniversaria emancipationis politicae celebrant, Praeses Brasilianus se Bonas Auras ventrum promisit et confirmavit. Non est dubium quin Argentina civitas illustrissimum hospitem ea humanitate recipiat, cuius in antecessu tot tantaque signa dedit.

Sic duo hi populi qui ab anno MDCLXXX armis saepe contenderant propter acerba inter Lusitaniae et Hispaniarum reges dissidia (quorum dissidiorum consecataria etiam emancipatione adepta ultro persistere) nunc, invidia atque ambitione depositis, arctissimo et nobilissimo foedere copulantur. Huius foederis testis atque signator est Christus Redemptor, cuius immane simulacrum in altissimo monte Corcovado apud Fluminensem civitatem Americanis atque totius orbis advenis divina charitate brachia protendit.

Aliam Argentinorum Praeses visitationem hoc anno est peracturus ad Chilenam rempublicam, eadem ratione ductus, ut scilicet illa inter duos geminos populos augeatur amicitia, quam anno huius saeculi secundo, remoto, Deo iuvante, quod inpendebat bello, signavit monumentum Christo Redemptori in andinis montibus erectum. Doctor Arcturus Alessandri, illius reipublicae moderator, visitationem etiam retribuet quo tempore pacis et amicitiae firmandae causa Bonas Auras non nulli Americae Meridionalis Praesides convenient. Nemo non videt ex his nobilissimis conventibus pacis monumentum aere perennius esse surrecturum.

Horum beneficiorum in totam Americam redundantium causa et inspiratrix Respublica Argentina iure est habenda, quippe quae soror major inter alias civi-

tates nobilissimo munere pacificandi populos fungitur. Huius pacis ferenda studium plurimis Argentina confirmavit indicis, quorum unum saltem heic afferre iuvat: quod exortas cum populis propinquis de finibus quaestiones, nunquam armis aut vi, sed per delectos arbitros solvendas curavit, et illorum sententias, etiam adversis (quod mirum est!), semper omnino acquievit.

Tanti munieris confirmationem luculentissime a Deo accepisse videtur anno superiore, occurrente Eucharistico Oecumenico Conventu, qui ex Pii XI sententia non modo ceteros longe superavit, sed etiam omnes gloriae celebrationes, quae a mundi exordio humanum genus unquam Deo tribuit. Hic animadvertere oportet in eo conventu, solemnissima pompa perfecta, eundem Argentinorum Praesidem coram amplissimo et honorificissimo Cardinalium, Episcoporum, Magistratum caetu, adstantibus hominum fere vices centenis millibus, immo audiente per radiophonicas undas orbe universo, Rempublicam Argentinam Sacro Cordi Eucharistico piissima oratione consecrasse, et pro Americae totiusque mundi pace deprecavisse.

Merito igitur Summus Pontifex tantum pietatis exemplum admiratus, benevolentiae significandae gratia, necnon ad remunerandum ipsum Praesidem pro suo tuendae dilatandaque religionis studio, insignibus ab Ordine Supremo Christi, omnium maximis, quae ab Apostolica Sede dari solent, eum decoravit, quod summo honori tam reipublicae Praesidi quam sibi metipsis Argentini tribuerunt.

Faxit Deus ut Respublica Platensis, Christi Eucharistici irradiata fulgoribus, semper ex purissimo Evangeliorum fonte principia inmutabilia pacis et populorum concordiae perget haurire!

Corduba, ex Argentina republica.

P. ARDIZZONE.

IMPERII VIA AD CLIVUM CAPITOLINUM

*Panditur levis fora per vetusta
Imperi nuper Via strata, ad Arcem
Urbis augustam, recinitque gentis
fatae latinae.*

*Paululum, civis, prius hac, iture,
ante Sacconi remorare molem,¹
Omnium matrum tumulo sub uno
corda tegentem.*

*Militi Ignoto sociisque lucem
posce pro dulci Patria peremptis,
atque protenso rigide lacerto
mitte salutem.*

*Inde discedens, oculis utrimque
mira prospectus studiosus hauri;
Numine huc disces moderante, cuncta
vergere saecula.*

*Dextera spectas mutilas columnas,
Curiam Patrum vacuasque sedes,
fornices, arcus memores triumphi
fanaque Vestae.*

*Haud procul, sacrum prope fossa clivum,
carceris squalens penetrat caverna,
quo ferunt olim iacuisse nexum
compede Petrum.²*

*Surgit obliquus, nemorosus hortos
pensiles inter viridesque lauros
mons Palatinus, fluit unde nostrae
gentis origo.*

*Huc prior terra fugiens Achiva
venit Evanderus; pius hic resedit
hosper Aeneas clypeoque novit
fata nepotum.*

¹ Marmorea moles, propter Capitolium, Victorio Emmanueli II regi dicata, qua Itali Militis Ignoti ossa servantur, exstructa est a Iosepho Sacconio.

² Indicatur carcere vulgo dictum Mamertinum.

*Hic casam textam statuit palustri
Romulus posthac calamo, vagosque
sub sua Ramnes ditione cogens
condidit Urbem.*

*Serpit ad collem Via Sacra, quondam
vecta qua trivit scelerata plaastro
Tarquini coniux volucri cadaver
Tullia patris.*

*Victor hac bello quoties, feroci
vincla quassantes fremitu, subactos
traxit insultans resonas triumpho
pone quadrigas!*

*Obruit fastum strepitumque Sacrae,
cuncta subvertens fuga saeculorum;
nunc silet cippis statuisse passim
obsita fractis.*

*Sed Titi Christum manet arcus ulti,
postoris signum, Solymae nefandum
nempe testatus scelus et tremendam
Numinis iram.*

*Flavit recta venies theatrum,
illitum crebro pugilum cruento,
dira quos matrona neci vovebat
pollice verso.*

*Martyr immitti moriturus illic
fausta tortori prece flagitabat;
aemulum dura gladiator illic
stravit arena.*

*Perstat ad Circum Crucis at tropaeum
filio moles Helenae dicata,
usque commonstrans via qua patescat
certa triumphis.¹*

¹ Arcus imperatoris Constantini, qui *instinctu Divinitatis* Romanum venit et per salutiferam Crucem victoriam de immani tyranno Maxentio ad pontem Milvium reportavit. Ex hoc monumento nova, nuper strata, *Triumphorum Via* patescit.

*Cernis Augusti patefacta laeva
Ulpii et Nervae fora, templa et aedes,
quae diu fossor tumulata nocti
sustulit atrae.*

*Prodeunt rursus reparata in auris
prisca virtutis documenta nostrae,
in futurorum monitum nepotum
condita terra.*

*Ne gradum, vecors, celera, vialor,
sedulus visu spatiare circum;
hisce vox sparsis temere resultat
alta ruinis.*

*Forsan ingentis speciem sepulcri
hae tibi praebent; latitat sub isdem
attamen vitae redeuntis usque
diva favilla.*

*Has super versas meditare moles,
rite divinam modo nosce Mentem,
et quid attollat minuative regna
percipe prudens.*

*Imperi cunctis dominata terris,
dissidens Christo, cecidit potestas;
Imperi fausto Via nunc patescit
omine rursus.*

*Ecce victrici redimita lauro,
impias demum Patria execrata,
Secta quas struxit malesuada, fraudes,
tempa revisit.*

*Italae, plausus iterate, gentes,
spem bonam vestris animis fovete;
vere ceu primo, iuvenescit omnis
Ausonis ora.*

*Aura fortunis Italica amica
spirat e caelo; sociata Christo
ingenii perget renovare mites
Roma triumphos.*

*En resurgentि Patriae, e columna
Ulpia insculpta speculatus Urbem,
Caesarum victor, Petrus adprecatur
prospera quaeque.¹*

Romae.

V. G.

¹ Super caelatam columnam imperatori Ulio Traiano dicatam eminent simulacrum aeneum Sancti Petri Apostoli.

DE LATINI SERMONIS ELEGANTIA¹

De voce latina apte collocanda.

§ 1. - *De ordine fixo vocabulorum.*

VII. - Coniunctiones generatim praeponuntur ei voci vel sententiae seu propositioni quam cum praecedente connectunt; v. g.:

Pulvis et umbra sumus (HOR., Od., 4. 7).

Itaque, si quid scias, mecum id communica.

Donec eris felix, multos numerabis amicos (OV., Trist., 1, 8).

Verum « enim, igitur, autem, vero, quoque » post primam vocem ponuntur; v. g.:

Attendite enim diligenter (CIC., Verr., IV, 33).

Post duas voces ponuntur, quarum posterior est verbum auxiliare « sum »; v. g.:

Moriendum est enim omnibus (CIC., Tusc., 1, 5, 9).

Adhibita est igitur ars quaedam extrinsicus (CIC., De Or., I, 42, 188).

Quid est enim fletu muliebri viro turpius? (CIC., Tusc., II, 24, 57).

Ratio est enim quae praestet omnibus (CIC., De Nat. deor., II, 53, 133).

Item secundae aut etiam tertiae voci postponuntur, maxime si propositio incipiat negatione aut pronomine relativo, aut voce interrogativa, et secunda aut tertia vox sit magis praincipia; v. g.:

Non dicas igitur... (CIC., Tusc., I, 7, 13).

Non videt autem... (CIC., Tusc., I, 27, 67).

Num non vis igitur audire? (CIC., Tusc., I, 32, 77).

Quid curet autem qui ne sentit quidem? (CIC., Tusc., I, 38, 92).

Ille mihi videtur igitur vere augurari (CIC., De Div., 1, 15).

¹ Cf. fasc. sup.

Postponi etiam possunt post plures, sed raro; v. g.: *Cur non de integro datum poculum?* (Cic., *Pro Client.*, 60).¹

« *Enim, igitur, autem* », fere intercedunt inter praenomem et nomen; v. g.:

P. autem Vatinius (Cic., *Phil.*, I, 6, 12).

« *Quoque* » quum ad unam vocem referatur, huic postponitur; v. g.:

Proxime illum quoque fefellerem (Cic., *Pro Rab. Post.*, 12).

Ut quod ego facio tu quoque animum inducas (Cic., *Ep. ad Fam.*, V, 8, 2).

« *Igitur* » primo loco interdum legitur; v. g.:

Igitur fratrem exheredans faciebat auctorem (Cic., *Phil.*, V, 10).

« *Itaque* » saepius primum locum obtinet; v. g.:

Itaque rem suscipit (Caes., *De Bel. gal.*, I, 9).

Obtinere etiam potest secundum: Ego *itaque* pacis, ut ita dicam, alumnus (Cic., *Phil.*, VII, 3).²

« *Tamen* » primo loco positum plerumque emphasis redolet; v. g.:

Etsi sine re nulla vis verbi est, *tamen* eadem res saepe aut probatur aut reiicitur alio atque alio elata verbo (Cic., *Orat.*, 22, 72).

« *Et, ac, at, atque, atqui, neque, nec, aut, vel, sive, sin, sed, nam, verum, quare, quamobrem, quocirca* » semper primae voci praeponuntur; v. g.:

Nam quid ego de Gratidio dicam? (Cic., *Ad Quint. fr.*, I, 1).

« *Que, ve, ne* » primae voci annexuntur; v. g.:

¹ Quum « *est* » in fronte legitur, *enim, igitur, autem*, proxime sequuntur; v. g.: *Est enim effectrix multarum voluptatum* (Cic., *Fin.*, II, 17, 55). *Est igitur ambulantibus ad hunc modum sermo ille nobis institutus* (Cic., *Tusc.*, II, 4, 10).

² Ergo secundum locum obtinet post parenthesim.

Capitolium *diique* et homines tenuerunt (Tit. Liv., V, 51).¹

Reliquas coniunctiones nonnunquam vox, cui praecipua vis inest, praecedit cum verbis quae ad illam vocem praecipuam pertinent; v. g.:

Pecuniam si cuipiam fortuna admetit (Cic., *Ad Quint. fratr.*, XVI).

Hoc tempus si amiseris (Cic.).

Valere ut malis, quam dives esse... (Cic.).

Hoc quum dicit, illud vult intelligi (Cic.).

Qui quoniam quid diceret intelligi nouit omittamus (Cic.).

Quem ut viderunt, omnes, infecto negotio, egressi sunt (Cic.).²

VIII. – Adverbium « *non* » immediate illi voci praeponitur, in quam cadit negatio; v. g.:

Non te reprehendo, sed fortunam.

Hoc factum est, non consilio, sed casu.

Cur tantopere te angas, intelligere sane non possum.

Sed quibusdam vocibus « *non* » modo anteponitur, modo postponitur, sensu valde diverso, ut: *non nemo, nemo non; non nulli, nulli non; non nihil, nihil non; non nunquam, nunquam non; non tantum, tantum non; nonnusquam, nusquam non.*³

Voces « *quisquam, ullus, unquam* » et similes nunquam ponit ante negationem, quae in illas influit; v. g.:

¹ « *Que* » secundae voci annexitur, quum secunda et prima vox intime coniunguntur; v. g.: In hoc igitur tanto *tam immensoque* campo (Cic., *De orat.* 3, 31). - Tot *tam variisque* virtutibus (Cic., *Tusc.*, V, 25, 72). - Item, annexi potest secundae voci, quum prima est praepositio monosyllaba; v. g.: Roman (Cato) demigravit, *in foroque esse coepit* (Corn. Nep.).

² « *Ut* » frequenter postponitur vocabulis « *vix, poene, prope, nemo, nullus, nihil, tantum* »; v. g.: *Vix ut arma retinere posset.*

³ « *Nisi... non* » et « *non... nisi* », quibus fere a Cicerone aliiquid interseritur, idem sonant.

Nemini quidquam negavit.

Quum, post « *nemo est, nihil est, quid est* », sequitur propositio relativa cum « *non* », negatio statim, aut saltem proxime, sequitur relativum; v. g.: *Nemo est qui non* hanc animi affectionem probet (Cic.).

Quis est qui id non maximis efferat laudibus? (Cic.).

« *Nisi... non* », « *non... nisi* » ita usurpatur, ut « *non* » ante verbum ponatur, relicta voce « *nisi* » ante vocabulum exceptionem designans; v. g.:

Hoc sentio, *nisi in bonis amicitiam esse non posse* (Cic., *De Am.*, 5).

« *Ne... quidem* » semper ita usurpatur, ut media inseratur vox, cui praecipuum inest pondus; v. g.:

Assentatio ne *libero* quidem digna est (Cic., *De Am.*, 24).

Epaminondas adeo fuit veritatis diligens, ut ne *ioco* quidem mentiretur (Cic., *Att.* IX, 19).

Ei ne *integrum* quidem erat ut ad iustitiam remigraret (Cic., *Tusc.* V, 21, 62).

(*Ad proximum numerum*)

S. Leonardi in Helvetia.

I. Jss.

SAPIENTUM PERVESTIGATIONES

A RADIOPHONICA VATICANA STATIONE

LATINE VULGATAE

NOTITIAE.

DE ALUMINIO IN SPECULIS PARANDIS.

Doctor H. Spencer Jones in commentario *Nature*, num. 3363, agit de opportunitate adhibendi aluminium in speculis parandis potius quam argentum.

Potentia reflectiva argenti et aluminium pro longioribus undis est fere eadem, quamvis aliquantum inferior pro aluminium. Sic, exempli gratia, pro undis cuius

longitudo est micron 0,7 potentia reflectiva argenti est 0,95, dum pro aluminium est 0,87.

Sed pro brevioribus undis argentum praebet selectivam absorptionem pro undis 0,315 micron. Aluminium vero nullam subit absorptionem, et potentia reflectiva etiam pro regione ultravioleta permanet 0,85 pro undis 0,35 micron, et 0,83 pro undis 0,30 micron, dum pro argento esset 0,08.

Sed id quod magis favet aluminium hoc est: superficies aluminica specularis multo stabilius, et ab agentibus atmosphericis incorrupta permanet, dum superficies argentea facile corrumpitur, praesertim per anydridem sulphuricam in aere existentem.

Aluminii stratus nequit obtineri per projectionem cathodicam ut fit cum argento, sed bene obtineri potest per evaporationem in vacuo.

DE STROBORAMA.

A. Seguin retulit nuper, coram Associatione Gallica inter electricarum rerum peritos, descriptionem apparatus stroboscopici ab ipso instructi, quo observatione phaenomenorum periodicorum fieri potest in quolibet punto periodi ipsius, praefinito cum approximatione in tempore, cuius ordo est decies centesimam millesimam partem momenti secundi.

Lucis intentio ea est, ut phaenomena visibilia permaneant etiam perluciente die.

Apparatus constituitur per intensam *lampadem neon* in circuitu electrico, in quo per brevissimum temporis spatium immittitur vis electrica ex condensatoribus, qui per currentem, ampulla rectificatrice interposita, constanter electricitate ditantur. Immissio haec determinatur scintilla, quae per clausuram periodicam contactoris synchroni, ad libitum experimentatoris assignatam, in adnexo spineterometro provocatur.

Unica etiam emissio luminosa bene sufficere potest ut expressio photographica habeatur, ita ut phoenomena quoque rapidissima facile sit reproducere, ut ex. gr. motus missilium, vel motus eliae.

Insuper, per opportunam et gradualem phasis variationem in contactore, haberi possunt super eadem lamina cinematographica reproductiones alicuius phaenomeni per plura millia imaginum secundo quoque temporis momento.

DE TRANSLATIONE PER PARALLELISMUM SUPER SPHAERA.

Tullius Levi-Civita Lyncaeus, in memoria quam praebuit Pontificiae Academiae Scientiarum ostendit translationem, super sphaera, per parallelismum iuxta curvam clausam, monodromam evadere, tunc tantum quum ipsa curva aequa dispergit sphaericam superficiem.

DE ISOTOPIS CALCII.

Notum est isotopum calcii, cuius numerus 41, difficultatem opponere, eo quod probabiliter non a calcio, sed a potassio procedat.

Difficile est in rem inquirere quum integra separatio calcii a potassio hucusque obtineri non potuerit. Nuper Aston doctor ex Officina Calvendich Cantabrigensi, omnino excludere feliciter potuit potassium ex quodam praeparato calcii, et conclusio fuit isotopum 41 non existere in calcio, quantitate saltem quae superet partem unam in mille. Isotopi igitur calcii reducuntur ad numeros 40, 42, 43 et 44, quorum primus constituit fere totam massam calcii.

*Lepores duos qui insequitur, is neutrum capit.
Pirum, non ulmum accedas, si cupias pira.*

P. SYRIUS.

COLLOQUIA LATINA¹

XIII.

Silentium et attentio.

SIGISMUNDUS, CAELESTINUS.

SIGISMUNDUS. – Dupliciter peccatur in gymnasio quotidie, ab aliis hoc, ab aliis illo modo.

CAELESTINUS. – Quae sunt ista?

SIG. – Confabulari et Praeceptor non attendere.

CAEL. – Qui prius designant, utroque tenentur.

SIG. – Ita prorsus existimo. Verum qui aliud, alibi oculis curiose divagantur, pingunt animalia, equites, stultos, libellos ineptos legunt, chartas et scanna considunt; illi in posteriore genere culpam castigabilem committunt.

CAEL. – Vere dictum sentio et novi quorum ista est consuetudo.

SIG. – Tu ipse unus ex illis es.

CAEL. – Egone?

SIG. – Ita; nae.

CAEL. – Falso hoc in me vitium confers.

SIG. – Mentiri non est meum.

CAEL. – Attentissime audio.

SIG. – Non semper.

CAEL. – Quando eorum quae tu commemorasti aliquid ago, quasi si quid per transennam inspicarem, et levi brachio id fit.

SIG. – Ut elevat hic peccatum suum!

CAEL. – Haud elevo; ut loquor, ita res.

SIG. – Quin est quando sermunculos seris cum proximis.

CAEL. – Demiror tantum tibi esse otii a rebus tuis, ut aliena cures.

¹ Ex IACOBI PONTANI opere, cui titulus: *Pro-gymnasmata latinitatis*. — Passim retractavit, ho-dierisque moribus aptavit I. F.

SIG. – Tam sine pudore id perpetrast, ut non possim non notare; videret vel caecus, audiret etiam surdus.

CAEL. – Vicissim te captabo.

SIG. – Capta, non capies tamen. Sed extra iocum; desiste, si te amas, ab huicmodi virtutibus, et noli cum te ipsum privare tantarum utilitatum fructu, tum alios impediare.

CAEL. – Quos alios impedio quum tenuissimo sono loquar?

SIG. – Qui proprius tibi assident dextra, sinistra et a tergo.

CAEL. – Apage cum superstitione ista religione tua.

SIG. – Amice monenti volens obsecunda, et bono tuo consule; alioqui coactus, non mihi, sed Magistro.

CAEL. – Adeo infanda haec tibi peccata videntur?

SIG. – Magna proculdubio suo in genere. Nam quid indignius ac turpius in schola delinqui possit, haud dispicio.

CAEL. – Nisi aut ego mutus fiam, aut tu obsurdescas difficile pax inter nos erit.

SIG. – Tu considera quorsum eas, et quid tibi futurum sit. Auceps quando concinnavit aream, effundit cibum: aves assuescunt, saepe edunt: semel si sunt captae, rem solvunt aucupi.

CAEL. – Intelligo parabolam. Opere maximo dabitur opera, ne fraudi sit hoc aucupium.

flagravit: iamque classis prope universa in rebellium manus, Cretam insulam versus congregari contendebat, quum celeriter non minus legitimae copiae, a militiarum magistro Condylis ductae, eam insectantur, ignivomis globis ex aëroplanis demissis deturbant, demoluntur, deinde magnis itineribus seditiosos persequentes, eos ad Strumam flumen assequuntur, fundunt; eorum dux Kamenos cum praetoria cohorte Bulgariam fuga petit, ubi omnes dearmanunt et sub custodia recipiuntur: Venizelos, e sua parte, in Dodecanesum confugit, indeque in Italiam; rebellantes in discriminis periculo sic a suis destituti, in ditionem atque potestatem victoris se dedunt, hisce tantum fructibus partis, sanguinis effusione, publicique aerarii ingenti iactura.

* *

Vulnus Versaliensi foederi a Germania illatum.

Vix statuta fuerat dies, in qua Anglorum ad exterios administer Simon Berolinum teneret ad colloquia de Europaeorum populorum pace firmanda, quum Germanicum gubernium universo orbi consilium nunciat militum stipendia, quibus omnes teneantur, restituendi, copiasque omnis generis ipsaque instrumenta bellica augendi, spreto sic palam Versaliensi foedere, quod limina ad rem constituebat. Nemini dubium esse potest quot motus ubique in omnium animo ex facto hoc excitati fuerint. Anglia statim apud Germaniam graviter conquesta est, quaesiisque simul, utrum utilis possibilisque videretur Simonis adventus Berolinum; quum autem affirmative responsum esset, Anglicus ille administer Germanorum in urbem caput se contulit, colloquiaque cum Cancellario simulque rei publicae Praeside Hitler habuit, Londinum deinde rediit, parum, uti dictant, Germanicae defensionis contentus. Interim Gallia querelas

ANNALES

Apud Graecos seditio.

Primis nuper elapsi mensis Martii diebus, apud Graecos seditio per factionem, cuius Venizelos est princeps, exorta est in rei publicae hodiernos ministros, quibus Tsaldaris praest, nimii favoris in monarchistas accusatos. Incendium rapide

suas apud Nationum Societatem de removit, ad quas affirmant Italianam accessisse; dum Eden, Anglorum et ipsum administrum Moscovia atque deinde Varsavia urbes recipiunt.

Caelum profecto valde nebulosum est, tumentque negotia; confidere liceat ut ex conventu, qui ad diem XI ineuntis huius mensis Aprilis, inter Angliae, Galliae, Italiaeque rectores summos, Stresae ad Italiam pagum congregabitur, clarescat!

POPLICOLA.

VARIA

Sitne pecunia belli nervus.¹

Quia facile est cuique bellum movere, at non quisque confidere potest id, quod lovet, idcirco decet ut vires nostras recta ratione metiamur, antequam expeditionem aliquam suscipiamus. Sed opus est hic prudentia quadam, ne aut subditorum benevolentia, aut situs locorum, aut quae hisce similia sunt, id tibi persuadeant, quod armorum tuorum robore efficere nequeas. Prosunt illa quidem omnia, si cum strenuorum militum virtute coniuncta fuerint; at seorsim vires tuas parum augent. Sine strenuorum militum virtute nihil prosunt thesauri ingentes, nec situs regionis natura loci munitus: benevolentia subditorum non diutius durat, quam illos defendere potes. Omnes montes, omnia maria, omnia loca munitissima pervia fiunt, nisi viris fortibus defendantur. Pecuniae magna vis non modo nequit te sola defendere, sed maiori periculo adhuc te exponet; falsa-

que est ea sententia, quae dicit *Pecuniam esse nervum belli*. Pronuntiavit eam primo Q. Curtius, in bello Antipatri Macedonis contra Regem Spartanorum, videbat quod Spartani pecuniae inopia dimicare coacti fuerint, eoque praelio fractum; quod si protrahere bellum potuissent, futurum erat, ut nuntiata paulo post Alexandri morte in Graecia, victoriam sine sanguine obtinuissent. Sed quia pecunia deerat, metuebantque Spartani ne miles diffueret, ob idque praelium committere coacti, succubuerunt: idcirco dicit Pecuniam esse nervum belli. Quam sententiam aetatae nostra omnes principes in ore habent; at non, ut mihi quidem videtur, sapienter. Nam huic veluti fundamento innixi, existimant thesauros sufficere ad sui defensionem, nec animadverunt, quod si thesauri sufficerent ad hostes vincendos Darius potuisset Alexandrum superare: Romani a Graecis vinci et, nostra memoria, Helvetii a Carolo Burgundico superari. Et ante paucos dies, Pontifex cum suis, tum Florentinorum viribns, non tanta difficultate apud Urbinum debellasset Franciscum Mariam, Iulii II Pontificis nepotem. Sed omnes ii, quos iam commemoravimus, ab iis victi sunt, qui in fortitudine militum potius, quam pecunia praevidit posuere. Croesus, Lydorum rex, Soloni Atheniensi monstravit ingentem thesaurum, quaesivitque quid de tanta potentia sentiret. Cui ille, bella geri et praelia committi ferro solere, non auro, respondit; ac fieri posse, ut is thesaurus ei ferro eriperetur. Post Alexandri Magni interitum, traiecit in Graeciam Gallorum exercitus quidam, et ex Graecia postmodum etiam in Asiam; tandem missis ad Macedoniae regem legatis, cum illo de pace agere coepit. Rex, ut illos terreret et potentiam suam demonstraret, thesauros suos ostendit; quos quum Galli conspexissent, magno desiderio eorum flagrantibus, nil amplius de pace agere vo-

luerunt; ac tandem eo ventum, ut per ea ipsa in quibus praesidium omne defensionis ponebat, victus iisque spoliatus fuerit. Et Veneti, ante paucos annos, quum ingentes thesauros cumulassent, statim universam ditionem perdidierunt, nil adiuvante vel auro vel argento. Contra communem ergo vulgi opinionem pronuntio: non pecuniam, sed militum virtutem esse nervum belli.

(Sequitur)

* *

Puer et Mater.

Stabat in ludum literarium puer parvulus, atque illic condiscipulis suas tabellas negligentius asservantibus, suffurari, eas et afferre matri solebat. Haec pueri furtis delectabatur; tantum aberat ut ob delicta filium suum castigaret. Itaque ille, quod in pueritia facere assueverat in parvis, grandior in magnis etiam exercere coepit. Deprehensus autem quodam tempore in manifesto furto et capite damnatus, quum ad supplicium duceretur, valde obsecravit carnificem, ut sibi matris, quam sequi cum lacrimis et eiulatu animadverterat, compellendae potestatem faceret. Qua facile impetrata, os ille, tamquam arcanam quondam orationem habiturus cum matre, ad aurem ipsius applicat, et mordicus hanc arripit. Quod factum non solum matre, sed etiam multitudine male ferente, neque ut furi faciente convicia, sed etiam ut impio, docuit ille matrem se ultum, ut posset, quae causa esset illius exitii et ignominiosae mortis. - Si enim, quum quondam — inquit — ad eam pueriles afferebam tabellas me castigasset, non processissem eosque audaciae, qua nunc ad crucem adigor.

Fabula monet, neglecta delictorum supplicia causam esse solere, ut illa maiora fiant et cumulatiora.

Pro iudicibus mensarum elegantibus.

ESCARUM PASCHALIUM ORDO:

Promulsis ex ovis tostis et succidiis.
Farinaceae lunulae, subacta carne farta.
Lactes, Cynarae scolymi, aliaque fricta.
Minutal Parisiense.
Agnus assus cum lactucis agrestibus.
Libum Paschale.

* *

Iocosa.

TUCCIUS Patri:

— Verum ne est fungos umentibus in locis nasci?

— Ita quidem.

— Ah! nunc tandem intelligo quia umbraculi forma sint praediti!

TUCCIUS in schola.

MAGISTER: — Dic mihi quis sit asinus.

TUCCIUS: Est... est equus, qui studere noluit.

* *

Aenigmata.

I

Pars anni bis sexta vocor. Mihi littera prima

Demitur? Infligit vulnera mucro meus.

Prima redit, sed abit paenultima littera, abitque
Ultima? Pars melior tum putor esse tui.

II

Sum verbum? Mihi ne pare! Do iussa ne-
[fanda:

Spernere te leges atque nocere volo.

Sum nomen? Lateo sub dumis herba mo-
[desta,

Ast, ubi sim, semper prodit amoenus odor.

Aenigmata in superiore numero proposita his respondent: 1) *Pala, Palla, Pa-
lea, Palma;* 2) *Iuba-r.*

LIBRORUM RECENSIO

I. B. BELLISSIMAE *Liviola*, Senis, ex Bernardiniana officina typographica, a. 1934, pag. 17. — Venit libellis VI.

Decebalus, stipendia, Domitiano Traianoque imperantibus, emeritus, Roma Nicaeam reversus, dum mente revolvit res romanatas foede, corruptis moribus, collapsas, altioraque avet insueto quodam studio rerum novarum, novo quodam veterum fastidio, inscius accedit ad Christi lumen, quo iam collustratae vivunt Calpurnia uxor et Liviola filia deliciaeque sua. « Tanta quidem in Liviola ore — sic enim eam scriptor depingit — inerat suavitas ut cum, neutro parente comitata, non dumtaxat nigris oculis sed nigro promissoque capillo, per candidissimos humeros leniter fluitante, decora, per Nicaeae vias incederet, utrum mortalis virgo a divino quodam sanguine genita esset ambiguerent cives: scilicet praetereuntium oculi in eam, velut in alteram archilociam Neobulen, manu rosam cum mirteo ramulo gerentem, convertebantur. At illa, procera, gracilis, venustatis secura, cum omnibus facilis, in egenos misericors, flori versicolori, in sentibus nato, simillima, larem suum radianti luce decorabat; laris suea siren optatissima erat ».

Scilicet quae forma, quae venustas, quae lux exterius fulgebat, interius castis alebatur Christi amorphibus; lampadi lucidissimae pars, quae non suam effundit lucem, sed alienam interius enutritam, nec tam sibi quam, magis, praetereuntibus, iter indicans tutum ad veritatem, ad vitam.

Meditanti itaque patri, strenuo duci, ac novum rerum ordinem veluti somnianti, Liviola occurrit, quae « prudenti matris nutu, limatulam gemmam, oposphragismate decoram, in quo Calvariae opprobrium, ubi Christus de cruce pendebat, sculptum erat » eidem ostendit, cuius mens « tum primum subito clarissimoque lumine collustrata est » ... Nec multo post prima lux effulget in plenam meridiem... « Cum Decebalus loquendi finem fecisset, Liviola utrumque parentem amplexata est. Velut cum, aperto caelo, post-

quam intonuere poli et crebri ignes aëra secuere timueruntque gentes ne fulminibus percellerentur, pluvius describitur arcus, et dilapsa spes redire audet, ita Liviola, qua erat animi suavitate, altum exedit patris dolorem ».

Concluditur hisce fabella, quae tanto nitorre splendet, tantam redolet suavitatem, ut animum commoveat, licet hic illic scriptor videatur nimis sui stili sollicitus.

s. r.

Libera a pittaciis responsa

Rev. v. ANTONIO REI... *Vici*. — Summa, quam misisti, exigua nimis videbatur; post vero alteram diribitoriam chartulam tuam, tibi morem gessimus, quemadmodum te iam vidisse putamus.

CL. dri. GUSTAVO POD..., *Mutinae*. — Malo fato, scripti illius typos servare minime cogitavimus, ut deinceps volumen conficeretur.

CL. v. JOSEPHO SAR..., *Mediolani*. — *Parvi antibarbari* ne exemplar quidem unum superfuit, tempusque omnino me deficit ut novam editionem comparem, quae ampliorem reddere mallem.

CL. dri. IUNIO GAR..., *Anconae*. — Ec quando ad nos mittes recensionem voluminis, quod iam diu tibi tradidimus?

CL. dri. VINCENTIO POL..., *Aretio*. — Ignoscas mihi quia nondum ad te rescripsi; tot sum curis et laboribus pressus, ac pene demersus! — Carmina tua in *Alma Roma* edenda mittere ne ultra, quaequo, remoreris!

CL. v. dri. VINCENTIO GRA..., *Augustae Taurinorum*. — Quisnam in medicorum commentario *Le forze sanitarie Romae* edito, notulas illas et summaria latine scribit?... Miror quod ex scribendi genere hominem non perspexeris!

A SECRETIS.

ANTHEA¹

videbatur, nec quid illud esset diu cogitanti apparebat.

Postquam animus cum re concidit, Alexandriam profectus est proconsul, itinere nusquam cura vacuo usque Brundisium, speque cito deiectus, quam conceperat, fore ut novis rebus videndis iungendisque amicitiis tandem aliquando posset mente consistere. Frustra etiam tentavit intermissam Urbis consuetudinem revocare, seque ingurgitare in voluptates, quibus animum a molestia avocaret. Denique ad ultimam perductus tristitiam, de eripienda sibi lucis usura cogitare coepit; iamque rei certum constituerat modum, quum singularis quaedam in somnis obiecta species a diro eum consilio deterruit. Sibi enim visus est cymba amnem traicere et in opposita ripa cernere quasi servae figuram labore fractae ipsum praestolantis; eandem audire, data reverenter salute, dicentem, se ipsius esse molestiam, processisse ut obviam occurreret. Tum primum expavit qui ad nullos casus antea extimuerat, simulque intellectus, si de altera vita cogitare sibi non liceret sine moestitia, hanc etiam post fata comitem futuram.

His pressus angustiis extremum consilium coepit percontandi philosophos, qui in Serapeo versarentur, si quam forte medicinam afferrent; sed qui difficilem extricaret nodum tolerandi ab ipso doloris extitit nemo.

¹ A sociis et lectoribus nonnullis nostris non semel requisitum est, venalene prostaret scriptum hoc, quod magister noster desideratissimus PETRUS ANGELINI ex fabula H. Sienkiewicz: *Eamus ad ipsum* anno 1898 latine compositus pro commentario *Vox Urbis*, quem tunc moderabamur. Quum vero alibi nunquam editum fuerit, iterum illud vulgare in nostris paginis constituimus, pro certo habentes id gratum acceptumque legentibus omnibus futurum.

Erat eo tempore sapientiae facile principes in civitate Timon Atheniensis, vir nobilis atque, ut habebatur, omni doctrina eruditus institutisque philosophorum abundans. Is, miti ingenio ac peracuto, multis ab annis Alexandriae degebatur,